

KONYA ÇEŞMELİSEBİL BELEDİYE BAHÇESİNDE KORUNAN ROMA
DÖNEMİ TAŞ ESERLER
ROMAN STONE ARTEFACTS PRESERVED IN MUNICIPAL GARDEN
OF KONYA ÇEŞMELİSEBİL

Nizam ABAY

Dr. Öğr. Üyesi, Selçuk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü
Assist. Prof. Dr., Selçuk University, Faculty of Letters, Department of Archaeology
nizamabay21@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-8334-4436

OANNES

Uluslararası Eskiçağ Tarihi Araştırmaları Dergisi – International Journal of Ancient History
4/2, Eylül – September 2022 Samsun
E-ISSN: 2667-7059 (Online)
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/oannes>

Makale Türü-Article Type : **Araştırma Makalesi - Research Article**
Geliş Tarihi-Received Date : **04.04.2022**
Kabul Tarihi-Accepted Date : **05.08.2022**
Sayfa-Pages : **449 – 465.**
doi : <https://doi.org/10.33469/oannes.1098108>

This article was checked by Viper or

Atıf – Citation: ABAY, N., “Konya Çeşmelisebil Belediye Bahçesinde Korunan Roma Dönemi Taş Eserler”, *OANNES – Uluslararası Eskiçağ Tarihi Araştırmaları Dergisi*, 4/2, Eylül 2022, ss. 449 – 465.

OANNES

Uluslararası Eskiçağ Tarihi Araştırmaları Dergisi

International Journal of Ancient History

4/2, Eylül – September 2022

449 – 465

Araştırma Makalesi / Research Article

KONYA ÇEŞMELİSEBİL BELEDİYE BAHÇESİNDE KORUNAN ROMA DÖNEMİ TAŞ ESERLER

ROMAN STONE ARTEFACTS PRESERVED IN MUNICIPAL GARDEN OF KONYA ÇEŞMELİSEBİL

Dr. Öğr. Üyesi Nizam ABAY

Öz

Çeşmelisebil, günümüz Konya ili Sarayönü ilçesine bağlı bir mahalledir. Antik Dönem Phrygia sınırları içerisinde kalan ve birçok uygarlığa ev sahipliği yapan yerleşimin antik ismi Gdanmaa veya Kristenos olarak bilinmektedir. Kentte, Roma ve Bizans Dönemi ait birçok arkeolojik buluntu karşımıza çıkmaktadır. Bu buluntulardan bazıları da belediye binasının bahçesinde yer almaktadır. Çalışma kapsamına alınan stel ve sunak buluntu grubu, yerel kireç taşından yapılmış dikdörtgen prizma formundadır. Buluntular üzerindeki ana kabartma figürler, genelde aynı tipte olup tek başlarına veya çift olarak tasvir edilmişlerdir. Alçak kabartma olarak işlenen bu figürlerin ikonografik ve stilistik durumu, yakın bölgedeki eserlerle kıyaslandığında MS 2-3. yüzyıllar arasına tarihlendirilmektedir. Bu ana kabartma figürlere Grekçe yazıt ve çeşitli objelerin eşlik ettiği de görülmektedir. Bu objelerin kadınların günlük hayatta kullandıkları iğ, öreke ve üç ayaklı masa gibi ev eşyaları oldukları anlaşılmaktadır. Dolayısıyla yazıtlar bağlamında da bir kadın veya erkeğe ait olduğunu anladığımız bu eserler, ölü gömme geleneği ve kültürle ilgili önemli

Abstract

Çeşmelisebil is a neighborhood in the Sarayönü district of present-day Konya province. The ancient settlement is known as Gdanmaa or Kristenos, which hosted many civilizations, was within the borders of Ancient Phrygia. Numerous archaeological findings were collected from the Roman and Byzantine Periods in the city. Some of these findings are located in the garden of municipality building. The stele and altar finding group included in the study are in the form of rectangular prisms, and made of local limestone. The main relief figures on the findings generally demonstrate the same type and are depicted singly or in pairs. The iconographic and stylistic character of these figures, which are carved in low relief, are dated to 2nd-3rd centuries AD when compared to the artefacts in the nearby region. It is also seen that these main relief figures are accompanied by Greek inscriptions and various objects. It is understood that these objects are household items such as spindles, distaff, houses, trivet tables which were used by women in daily life. Therefore, these artefacts, which we understand that belong to a woman or a man in the context of inscriptions, also

veriler de sunmaktadır.

provide important data about the burial tradition and cultic

Anahtar Kelimeler: Sarayönü, Mezar Steli, Sunak, Roma, İkonografi.

Keywords: Sarayönü, Grave Stele, Altar, Roman, Iconography.

Extended Abstract

Sarayönü county seat is located in 52 km north of Konya. Due to the fact that the administrative boundaries of the city has changed time after time in the historical process, it is difficult to determine its borders correctly. Pliny mentions settlements in Phrygia Paroreia, such as Philomeliense, Tymbriani, Leucolithi, Pelteni and Tyrienses, within the boundaries of the "Lykaonia Conventus" he defined. Strabo, on the other hand, defines the borders of Phrygia Paroreios and Lykaonia as Tyriaion between Philomelion and Laodikeia. Ptolemy showed the settlements to the west of Tatta Lake (Salt Lake) within the Proseilemmene region. Ramsay included Sarayönü and its adjacent regions in this region. Sarayönü and its adjacent regions, where many ancient settlements have been seen since the Prehistoric Period, hosted many cultures in the Ancient Period. One of these settlements is Çeşmelisebil District, which is 45 km away from Sarayönü. It is known that was named as Gdanmaa and Kristenos in ancient times. Numerous archaeological findings were collected from the Roman and Byzantine Periods in the city. Two steles and one altar from these findings are in the form of rectangular prism made from local limestone stone. One of the samples is a schematic-shaped arched naiskos carried by plaster columns in the body area of the altar. A horse figure is located in the arched naiskos. In addition, the abdomen and foot parts belonging to a standing female and male figure in the top profile of the altar are seen. The female figure is wearing Himation (mantle) on Khiton while the male figure is wearing a short tunic. Three lines Greek inscription is in the crown and body section of the altar.

The large rectangular planned architectural form altar, which is the subject of the study, is also called bomos. It is known as a burial altar and votive altar in terms of meaning and content. According to Koch, were used in tomb architecture to honor and glorify the tomb owner such altars. Kelp, also indicates that it was used as a form of support for burial god busts or statue bases. There are similar altars of this type in Eastern Phrygia, except for Çeşmelisebil. It is close to the Çeşmelisebil altar in form, for example, the bomos type altars from the Roman Imperial history found in the vicinity of Kadınhanı and Ladik.

The body of the tomb steles which is another example, is limited to plaster columns. These column headers are connected to each other with a straight line located just below the frame of the fulfillment frame. The women's household items which used in daily life are depicted on this main body such as spindle, distaff, wooly cart. Wool cart was created with scraping lines and

geometric forms were created and the impression of the ceramics was asked to be given by organic materials or plainly. Spindle and distaff, which have been among the objects were seen as a symbol of women's virtue are important items of daily life since the 3rd millennium BC. Wool-making has always been seen as an important daily occupation of women in ancient times. There are scenes showing women winding threads made with spindles and distaff goods in sarcophagus, altar, stele and ceramic artefacts.

Another remarkable feature of Manes ve Lole Stele, which is the subject of the study, is the plant decorations consisting of spirals and sprouts. Spiral sprouts decorations between the acroteres are very common in the tomb stelae dated to the 2-3rd century AD in the Phrygia and Lykaonia Region. According to Başaran, the thin flowered spiral sprout decorations emerging from among the acroteres develop from 135 AD and progress on architectural structures by twisting. Lochman evaluated the spiral sprout depiction as a more stylized version of the ranke (curled branch) decoration seen after 190 AD. In this context, indicates a date just before 190 AD the fact that the spiral sprout depiction on the Çeşmelisebil stele has not been fully transformed into a stylized ranke decoration

Greek inscriptions are located, in the lower part of these depictions. The careless schematization of both the reliefs and decorations on the pediment and body of the works, the rough depiction of the hands and feet without paying attention to the anatomical proportion, and the superficial relief are seen as provincial characteristics. Hence, considering the stylistic feature of this rural style and similar examples to all these examined findings, we can date them to the Roman Imperial Period.

Giriř

Sarayönü ile merkezi, Konya ilinin 52 km kuzeyinde yer almaktadır. Kentin idari konumu tarihi süreç içerisinde sık sık değişiklik gösterdiği için sınırlarını doğru belirlemek güçtür. Plinius, tanımladığı "Lykaonia Conventus" sınırları içerisinde, Philomelienses, Tymbriani, Leucolithi, Peltene ve Tyrienses'ten gibi Phrygia Paroreios'a ait yerleşimlerden söz etmektedir¹. Strabon ise Phrygia Paroreios ile Lykaonia bölgesinin sınırlarını, Philomelion (Akşehir) ve Laodikeia (Ladik) arasındaki Tyriaion (İlgın) olarak belirlemektedir². Ptolemy, Tatta Gölü (Tuz Gölü) batısında kalan yerleşimleri Proseilemmene bölgesi içerisinde göstermiştir³. Ramsay, bu bölge içerisine Sarayönü ve civarını da dâhil eder⁴. Prehistorik Dönem'den itibaren birçok antik yerleşimin görüldüğü⁵ Sarayönü ve çevresi, Antik Dönem'de birçok kültüre ev sahipliği yapmıştır. Bu yerleşimlerden biri de Sarayönü'ne 45 km uzaklıkta yer alan eşmelisebil Mahallesi'dir. Antik Dönemdeki ismi Gdanmaa

¹ Sevin, 2001: 208.

² Strabon, *Geographika*, XIV 2. 29.

³ Ptolemy, *Geographikes Hyphegeseos*, V 4.10.

⁴ Ramsay, 1906: 63.

⁵ Örneğin, Başhöyük, Pazar, Akdoğan, Zengen (Özkent), Dedenin, Ladik, Ertuğrul, İrmelik, Kuyulusebil, eşmelisebil, ve Kültepe höyük yerleşimleri yer almaktadır (Bahar, 2014: 4).

ve Kristenos diye bilinmektedir. Bu duruma kanıt olarak Çeşmelisebil'de ele geçen bir yazıt görülmektedir⁶. Yazıtta, Gdanmaa ve Kristenos diye adlandırılan iki ayrı arazinin idaresini Aurelius Eusebis adlı bir kişi üstlenmiştir⁷. Dolayısıyla yazıtta ismi geçen Gdanmaa ve Kristenos arazi isimlerinden birisinin Çeşmelisebil'in antik adı olduğu görüşünü doğrulamaktadır. Nitekim Belke–Restle⁸, Çeşmelisebil yerleşiminin antik Gdanmaa kenti olduğu üzerinde dururken kimi kaynaklarda da⁹ Kristenos olarak adlandırılmıştır. Bölgede genelde erken dönem kaya mezarları ve tümülüs mezarlar bilinirken Roma Dönemi ölü gömme geleneği ve mezar ikonografisi ile ilgili pek fazla bilimsel araştırma yapılmamıştır. Bu sebeple yapmış olduğumuz bu araştırmada günümüzde kentin Roma Dönemi'ndeki ölü gömme geleneği hakkında bilgi veren çok sayıda arkeolojik buluntular tespit edilmiştir. Örneğin Çeşmelisebil belediye bahçesinde karşımıza çıkan 2 adet mezar steli ve 1 adet sunak bu buluntuya bir örnek oluşturur. Çalışmaya konu olan 1 adet mezar steli "MAMA XI"¹⁰ adlı kitap bandında yayımlanmıştır. Ancak bu yayında eser, stil kritik ve analogik olarak değerlendirilmekten ziyade sadece fiziksel tanımlamalara yer veren katalog formatında irdelenmiştir. Bu çalışmada ise stelde görülen kabartma ve bezemelerin yeni buluntular ışığında stilistik ve ikonografik olarak değerlendirilmiştir. Bu sayede de bölgede Roma Dönemi mezar geleneği ve sanatıyla ilgili yeni öneriler sunarak bölgenin arkeolojisine katkıda bulunulmuştur.

452

OANNES
4 (2)

Sunak

Sunak, üst profilindeki figürlerin büyük kırıkları ve gövde üzerindeki küçük aşınmaları dışında sağlam durumdadır. 1, 78 cm yüksekliğinde, 61 cm genişliğinde ve 59 cm derinliğinde olan yerel kireç taşından yapılmış dikdörtgen prizma şeklindeki sunağın üst profili, düz bir silme üzerinde 4 adet akroter ve altında ise yine bir silme ile içe doğru eğimli bir şekilde sunak gövdesine geçiş sağlar (Figür 1). Alt profil ise geniş bir düz silme ile tabanda platform şeklinde sonlanır. Sunağın gövde alanına dor başlıklı plaster sütunlar tarafından taşınan şematik biçimli kemerli bir naiskos işlenmiştir. Kemerli naiskos içinde atlı bir figür yer almaktadır¹¹. Ayrıca sunağın üst profilinde ön yüz akroterleri arasında, ayakta duran bir kadın ve erkek figürüne ait karın ve ayak kısımları görülmektedir. Bu figürlerden erkek olanı kısa tunik giymişken kadın figürü khiton üzerine himation (manto) giymiştir. Sunağın taç ve gövde bölümünde ise toplam üç satırlık Grekçe yazıt görülmektedir. Sunağın arka yüzü ise bezenmemiş olup kaba yontu olarak işlenmiştir.

Çalışmaya konu olan büyük boyutlu dikdörtgen planlı mimari formlu sunak bomos¹² olarak da adlandırılmaktadır. Anlam içerik bakımından mezar sunağı ve adak sunağı olarak bilinmektedir. Koch'a göre bu tip sunaklar,

⁶ Eser üzerinde görülen yazıtta: "Gdanmaa arazisinin ve Kristenos arazisinin kahyası (ben) Aurelius Eusebis (bu steli) pek tatlı eşim Diaton'un kızı "Tati" için anısı vesilesiyle (diktirdim)". (MAMA I, 1928: 339).

⁷ Kurt, 2014: 37.

⁸ Belke – Restle, 1984: 166.

⁹ MAMA I, 1928:178.

¹⁰ MAMA XI, 1957: 204.

¹¹ Figür yük: 37 cm Gen: 25 cm Der: 1,5 cm; Harf yük:2,9 cm.

¹² Coulton, 2005: 1.

mezar mimarisinde mezar sahibini onurlandırmak ve yüceltmek için kullanılmıştır¹³. Kelp, mezar yapısına ait tanrı büstleri veya heykel kaideleri için bir destek biçimi olarak kullanıldığını da ifade eder¹⁴. Bu tip sunakların Çeşmelisebil dışında yine kendi çevresinde Doğu Phrygia'da benzerleri bulunur. Örneğin Kadınhanı ve Ladik civarında bulunan Roma İmparatorluk Dönemine ait bomos tipli sunaklar¹⁵, Çeşmelisebil sunağına form olarak yakınlık gösterir. Ancak formla beraber birçok yakın özellikler barındıran örnekler de görülmektedir. Örneğin, çalışmaya konu olan sunak, Ladik karayolunda tesadüfî bulunan yazıt ve kabartma figürleriyle beraber karşımıza çıkan bomos tipli bir mezar sunağına¹⁶ kronolojik ve tipolojik olarak benzemektedir. Roma İmparatorluk Dönemine ait sunağın üst profilinde yer alan akroterler arasında bir çift kadın ve erkek figürünün betimlenmesi, bu figürlerin duruş ve pozisyonları, gövde üzerinde sunağı kimin yaptırdığına dair bilgiler içeren yazıtlı bir kısmın bulunması, sunağın alt ve üst profil biçimi, form ve bezeme açısından çalışmaya konu olan sunakla benzerlik gösteren özelliklerdir. Bu benzerlik tanımlamasına, Kadınhanı'nda bulunan dikdörtgen formlu bir diğer sunak örneği de¹⁷ yakınlık gösterir. Sunağın kabartma ve yazıtlı alanı, alt ve üst profil form özelliği Çeşmelisebil sunağıyla örtüşmektedir.

Yukarıda da belirtildiği gibi Çeşmelisebil sunağının gövdesi üzerinde, kemerli bir naiskos içinde binici figürü tasvir edilmiştir (Figür 2). Sunak üzerinde betimlenen binici figürünün saç ve yüz detayları aşınma ve kopmadan dolayı belirsizdir. Figürün çenesi sivri olup boyun uzun işlenmiştir. Figür yukarı doğru kaldırdığı sağ elinde ise muhtemelen lobut tutmaktadır. Çünkü benzer örneklerden hareketle ve kol ve elin pozisyonunun da buna uygun olduğu görülmektedir ancak kopmalar ve aşınmalar olması nedeniyle lobut tespit edilememektedir. Sol eli ile atın dizginlerini kavrayan figür, kısa kollu bir tunik giyinmiştir.

Ancak tuniğin kazıma şeklindeki kaba ve özensiz elbise detayları aşınmadan dolayı belirsiz görülmektedir. Figürün boynundaki elbise detayından ise tuniğin üzerine bir khlamys giydiği anlaşılmaktadır. Alçak kabartma şeklinde işlenen atlı figürün, yüzü cepheden, vücudu ise $\frac{3}{4}$ oranında sağa doğru dönük olarak betimlenmiştir. Atın yüzünde kırılmalar ve aşınmalar mevcut olduğundan dolayı yüz detayları tespit edilememiştir. Atın dizginleri ve yeleleri şematik kazıma şeklinde belirginleştirilmeye çalışılmıştır. Atın gövde kısmı geniş, ayakları ise kısa ve dolgun işlenmiştir. Ancak kuyruk kısmı uzun ve kalın verilmiştir. Atın gövde kısmında az da olsa eyer ayrıntısı izlenmektedir. Sağ bacağını ileriye doğru uzatması da atın hareket halinde olduğu izlenimi uyandırmaktadır. Yukarıda ayrıntılı değindiğimiz ikonografide anlatılan atlı binici figür, Tanrı Kakasbos/Herakles'e ait atlı tanrı ikonografilerinde karşımıza çıkmaktadır¹⁸. Likya ve Pisidia Bölgesinde yaygın olarak görülen atlı tanrı figürlerinden Kakasbos/Herakles kültü¹⁹, MS 2-4.

¹³ Koch, 2001: 126.

¹⁴ Kelp, 2015: 47-52.

¹⁵ MAMA I, 1928: No. 3,8-9,55,66,78-79,102,219.

¹⁶ MAMA I, 1928: 42, No. 72.

¹⁷ MAMA I, 1928: 83, No. 161.

¹⁸ Kakasbos hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Robert, 1946: 38-73; Delemen, 1999: 4 vd.

¹⁹ Delemen, 1999: 5-38.

yüzyıllarda pek çok adak stellerine konu olmuştur. Çalışmamızdaki atlı binici ikonografisine paralel örnek sunan Likya ve Pisidia adak stellerindeki Kakasbos²⁰/Herakles figürü, at üzerinde sağ eliyle lobutu sol eliyle de atın dizginlerini tutmaktadır. At üzerinde rahatça hareket etmesi için giydiği tunik ve omuzundaki khlamysle betimlenen Kakasbos/Herakles, Robert'e²¹ göre yayla ve dağlık alanlarda tapınım gören Heros/Tanrı atlı binici figürleridir. Çalışmaya konu olan binici figürde, yüzün cepheden verilmesi, vücudun ¾'lük dönüşü, atın profilden görünüşü ve sağa doğru yönelmesi gibi tüm bu ikonografik tanımlar, Fethiye Müzesi'nde yer alan Roma İmparatorluk Dönemi'ne ait (MS 2-3. yüzyıl) adak steller üzerindeki Kakasbos/Herakles tasvirlerine uymaktadır²². Çünkü bu tür adak stellerinde figür yalnız ve at üzerindeyken betimlenmektedir.

Çemelisibil sunağı ile ikonografik açıdan benzerlik gösteren bir diğer örnek, Burdur Müzesi'nde bulunan ve MS 2-3. yüzyıla tarihlendirilen adak stelidir²³. Karşılaştırılan her iki eserde de Kakasbos/Herakles figürünün hareketindeki katılık, alçak kabartma olarak işlenmiş olması ve kıvrımlardaki şematize işçilik yakınlık gösterir. Karşılaştırılacak benzer örnek yine Burdur Müzesi'nde karşımıza çıkmaktadır²⁴. Çemelisibil sunağındaki binici figür tasviri Burdur örneğindeki ile aynı tipte olmasına karşın, atın hareket halindeki bacakları, ayıran özeldir. Özellikle binici figürün giysi ve atın yeke kıvrımlarında olmak üzere kıvrımların kazımayla yüzeysel oyulmak suretiyle elde edilmeleri sonucu oluşan katılık ve sertlik nedeniyle sunak, MS 2. yüzyılın son çeyreği ile MS 3. yüzyılın ortalarına tarihlendirilebilir²⁵. Ayrıca figürlerin yüzlerinin işlenmesinde soyut şekillendirme öğelerinin²⁶ eksikliği ve yukarıda tanımladığımız örnekler de tarihlendirme durumunu kanıtlamaktadır.

Sunakta bir diğer ikonografik öge, iğ ve öreke eşyası olarak karşımıza çıkmaktadır. MÖ 3. binyıldan beri kadınlara ait objeler arasında görülen ve gündelik yaşamın önemli eşyaları olan iğ ve öreke, kadınların fazilet sembolü olarak görülür²⁷. Antik Dönem'de ip eğirme işleri her zaman kadınların önemli günlük uğraşları olarak görülmektedir. Lahit, sunak, stel ve seramik eserlerde kadınların iğ ve öreke eşyaları ile eğrilen ipleri sarmakta olduğunu gösteren sahneler yer almaktadır²⁸. Özellikle stellerde yer alan bu eşyalar, raf duvar kenarları, kabartma alanında veya hizmetçi elinde betimlenen eşyalar olup

²⁰ Kakasbos ismi, Phrygia bölgesindeki yazıtlarda kötü şans anlamına gelen "Kaku kelimesinden türemiştir ya da Kakasbos'un bir Trakya süvarisi olduğu ve kelimenin son hecesinde geçen "ak" harfinin Phrygia yazılı kaynaklarda geçen Cehennem Tanrısı ve mutsuzluk atı kavramıyla özdeş olduğu düşünülmektedir (Kretschmer, 1896: 74-75). Delemen, bu görüşlerin aksine attan ziyade lobuta odaklanmamız gerektiğini ve bu lobutun iyinin ve kötünün savaşında iyiyi koruyucu görevinin olduğu görüşündedir (Delemen, 1993: 25). Zwicker'e göre de Kakasbos kelimesi güç anlamına gelmektedir (Zwicker, 1947: 35-47).

²¹ Robert, 1983: 573.

²² Tosun, 2014: Kat/Res. 6-7,12-14,30-31,32,37-38.

²³ Delemen, 1993: Kat. 34, Lev. 11; Horsley, 2007: 68, Lev. 95.

²⁴ Horsley, 2007: 66, Lev. 90.

²⁵ Mitchell, 1993: 24-25; Delemen, 1999: 64; Hübner, 2003: 192.

²⁶ Özcan, bu stilistik uygulamayı MS 2-3. yüzyıllara özgü bir özellik olarak yorumlamıştır (Özcan, 2014: 145).

²⁷ Ayrıntılı bilgi için bkz. (Waetzoldt, 2011: 1-2; Völling, 2011: 3-5).

²⁸ Karaca, 2012: 136.

ölünün cinsiyetine ve mesleğine göre uyum gösterir²⁹. Kadınlara ait stellerde ayna, tarak, mücevher çekmecesini gibi kadınlar tarafında kullanılan günlük kullanım eşyaları tasvir edilir. Bu eşyalar, Çeşmelisebil sunağının üst profilinde, kadına ait olduğunu belirtmek için rafın veya alanın kadın tarafındaki sağ kısmına tasvir edilmektedir. Dolayısıyla stellerde betimlenen bu eşyalar, kadınların günlük hayatlarında uğraşlarına dair ipuçları vermektedir³⁰. Ayrıca kadına ölümden sonraki yaşamda da eşlik edecek eşyalar arasında olmalıdır³¹. Bu tespit bağlamında muhtemelen üst profilin kırılmış sol kenarında da erkek figürüne dair kullanım eşyası yer almaktaydı. Tüm bu ikonografik özellikler dışında sunakta değerlendirmeye konu olan bir diğer özellik yazıttır. Sunağın üst profil ve gövdesinde Grekçe üç satırlık yazıt yer almaktadır.

[.]O[.]φ άνδρι γλυ-

2- [κ]υτάτω και έαυτη ζ[ω]-

σα μνήμης χάρις.

Çevirisi: “(Bu steli) [---] hayattayken pek tatlı kocası için ve kendisi için hatırası vesilesiyle (yaptırdı/dikti)³²”.

Yazıttan, mezar stelinin bir kadın tarafından kendisi ve eşi için yaptırdığı anlaşılmaktadır. Nitekim gerek alınlıkta yer alan kadın figüründen gerekse ölen kişinin cinsiyetini anlamamızı sağlayan bu eşyalardan³³ bu cinsiyet durumu doğrulanmaktadır. Ayrıca yazıt stili açısından tarih olarak Roma İmparatorluk Dönemi’ni önerebiliriz. Çünkü “epsilon” ve “omega” harflerinin yuvarlak form yapısı, MS 2-4. yüzyılların harf karakterini yansıtmaktadır³⁴. Tüm bu sunağın karşılaştırma örnekleriyle benzerliğinden ve dağlık Lykia ve Pisidia’da tapınım gören atlı Heros Kakasbos/Herakles kültü için en geç arkeolojik ve epigrafik verinin MS 3. yüzyıla tarihlenmesinden³⁵ ötürü Çeşmelisebil’deki sunak için tarih olarak MS 2. yüzyılın sonu 3. yüzyılın ortaları önerilebilir.

Montanus ve Kosmia Steli

Kireç taşından yapılmış dikdörtgen formlu mezar stelidir. 1,27 cm yüksekliğinde, 48 cm genişliğinde ve 41 cm derinliğinde olan stelin üst ve alt profilinde kırık ve eksiklikler mevcuttur (Figür 3). Sunağın korunan üçgen alınlık parçasında plaster sütun içinde tunik giymiş bir erkek figür bacağı görülmektedir. Parçalanmadan dolayı karın hizasından itibaren figürün üst kısmı günümüze ulaşmamıştır. Stelin gövde alanı ise küçük kırıklar dışında tamamıyla korunmuştur. Ancak korunan bu alanda yoğun aşınmalar mevcuttur. Gövde, plaster sütunlar ile sınırlandırılmıştır. Bu sütun başlıkları

²⁹ Fıratlı, 1965: 297.

³⁰ Abay, 2016: 338.

³¹ Sevgül, 2019: 77.

³² Çalışmaya konu olan eserler üzerindeki Yazıtların çevirisi Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi Arkeoloji Bölümü Öğretim Üyesi Mehmet ALKAN tarafından yapılmıştır. Kendisine yardımlarından dolayı çok teşekkür ederim. Harf yük: 3 cm.

³³ İğ, öreke, sepet ya da kalathosun yanı sıra tarak, ayna, yelpaze ve pyxis gibi betimlemeler stellerde kadını temsil eden eşyalar olarak görülmektedir.

³⁴ Detaylı bilgi için bkz. Malay, 1987: 33.

³⁵ Delemen, 1993: 32; Karayaka, 2007: 19; Horsley, 2007: 272; Tallon, 2015: 232.

birbirlerine alınlık çerçevesinin hemen altında yer alan bir düz silme ile bağlanmıştır. Bu ana gövde üzerindeki bezeme alanında iğ, öreke, kalathos ve üç ayaklı masa tasvir edilmiştir. Kalathosun üzerine kazıma çizgilerle geometrik formlar oluşturularak organik malzemelerden veya sade bırakılarak seramikten yapılmış izlenimi verilmek istenmiştir. Bu tasvirlerin üst kısmında da 5 satırlık Grekçe yazıt yer almaktadır (Figür 4).

Μουντανὸς Χρ[η]-

2- σίμου Κοσμία

γυναϊκὴ καὶ ἑαυ-

4- τῶ μνήμη

χάρην.

Çeviri: “*Khresimos oğlu Montanus, eşi Kosmia ve kendisi için hatıraları vesilesiyle (bu steli yaptırdı/dikti)*”³⁶.

Yazıt, steli yaptıranın bir erkek olduğunu ve kocası tarafından ölen eşi için bu stelin dikildiğini göstermektedir. Stel gövdesi üzerinde yukarıda ayrıntılı değinilen eşya betimleri de bu durumu desteklemektedir. Yazıt, karakterleri ışığında (“*epsilon*” ve “*omega*” harflerinin yuvarlak form yapısı) Roma İmparatorluk Dönemi’ne³⁷ tarihlenmektedir.

Manes ve Lole Steli

Kireç taşından yapılmış 1,44 cm yüksekliğinde, 54 cm genişliğinde ve 31 cm derinliğinde olan tapınak cephe formunu yansıtan stelin alt kısmı kırık ve eksik olup yüzeyinde aşınmalar görülmektedir (Figür 5). Üçgen alınlık, stel gövdesini sınırlandıran şematik başlıklar üzerine oturmaktadır. Alınlığı palmet bezekli tepe ve köşe akroterleri süslemektedir. Sağ köşe akroterleri yarım formda kapalı palmet olarak işlenmiştir. Köşe ve tepe akroterler arasında kalan alanda ise sarmal filiz bezemeleri görülmektedir.

Üçgen alınlık merkezinde alçak kabartma olarak ve cepheden verilmiş bir kadın ve erkek figürü betimlenmiştir³⁸ (Figür 6). Sol tarafta görülen erkek figürü khiton üzerine himation, sağ tarafta yer alan kadın figürü ise khiton üzerine başını örten bir himation giyimlidir. Figürlerin yüzlerinde her ne kadar aşınmalar ve kopmalar görülse de dolgun yüz, peruk şeklinde saç ve iri gözler fark edilmektedir. Palliatus³⁹ tipinde cepheden işlenen her iki figürde de, sol kollar dirsekten hafif bükük olup sol bacak üzerindedir. Himation altında dirsekten kırılan sağ eller ise himationdan çapraz bir biçimde çıkarılmış olup sol göğüs üzerine yükselmiştir. Khiton üzerindeki himation, eller hariç kolları da içine alacak şekilde tüm vücudu sarmaktadır. Kadın figürünün sol tarafında kazıma çizgilerle kalathos, iğ ve öreke; erkek figürünün sağ tarafında

³⁶ Harf yük: 2.8 cm.

³⁷ Malay’a göre Epsilon ve Omega harflerinin yuvarlak form yapısı, MS 2-4. yüzyılların harf karakterini yansıtmaktadır (Malay, 1987: 33).

³⁸ Erkek figür yük: 28 cm, gen: 8 cm, der: 1,5 cm; Kadın figür yük: 27 cm, gen: 7 cm, der: 1,5 cm.

³⁹ Latince Pallium (manto) kelimesinden türeyen Palliatusun Greklerde tam karşılığı himation olarak bilinmektedir (Şahin, 2000: 71, dn. 86). Pfuhl – Möbius Palliatus kavramı yerine “normal tip” ifadesi kullanmıştır (Pfuhl – Möbius, 1977: 90,148, Taf. 34,75)

ise saban veya bağ bıçağı tasvir edilmiştir. Alınlığın hemen altında ise stel gövdesi üzerinde 5 satırlık Grekçe yazıt yer almaktadır.

Μανης και Σο-

2- σοος Μανη πα-

τρι μνήμησ

4- χάριν και Λολη

μητρι ζώση.

Çevirisi⁴⁰: “Manes ve Sosos, babaları Manes için hatırası vesilesiyle ve hayattaki anneleri Lole için (bu steli yaptırıldılar/diktiler)⁴¹”. 1. – 2. satırda görülen Sosos “Σοος” adı, doğu Phrygiada son derece yaygın olan “Σουσοος” adından türediği bilinmektedir⁴². 4. satırda görülen Lole “Λολη”, bir kadın adı olarak İnsuyu, Büyük Yağcı ve Mermer Yayla arasında kalan Axylon bölgesine özgüdür⁴³. Yazıtta görülen “omega” harfinin yuvarlak form yapısı, yukarıda değinilen eserlerdeki Roma İmparatorluk Dönemi harf karakterleriyle uyusmaktadır.

Antik Dönem mezar ikonografisinde ana motifin yanı sıra ayrıca betimlenmiş olan raf veya bezeme sahasının herhangi bir şemasında bazı eşya tasvirleri görülür⁴⁴. Örneğin Montanus ve Kosmia Stelinde görülen eşya ögesi de üç ayaklı bir masa tasviridir. Phrygia Bölgesi’nden steller üzerinde masa tasvirlerinin yaygın olarak işlendiği görülmektedir⁴⁵. Yayvan kavisli ayaklar üstünde taşınan yuvarlak masa plakası üzerinde skyphos içki kabı bulunmaktadır. Cenaze ziyafetlerinde karşımıza çıkan bu masalar sahnenin ana unsurunu sembolize eder⁴⁶. Mezar kabartmalarında stilize⁴⁷ verilen bu masaların ayakları kimi zaman aslan, panter, boğa, geyik formunda görülmektedir⁴⁸. Tasvir edilen bir diğer eşya ögesi kalathostur. Her iki stel üzerinde görülen kalathos, gündelik hayatta kadını temsil eden, kadının kullandığı ev eşyaları olarak bilinmektedir. Stellerde raf üzerinde veya kabartma sahasında yün sepetleri yaygın olarak kullanılmıştır⁴⁹. Yün işleri ile ilgili olan bu eşya, kadına soyluluk imajı vermektedir. Newbold – Wujewsk’e⁵⁰ göre mezar stelleri üzerinde yün sepet tasviri, ölen kadının ruhunu taşıyan bir kap olduğunu ve kadının günlük işlerini, doğurganlığını, çalışkanlığını ve varlıklı olduğunu ifade eder. Ayrıca ölü kültüründe önemli bir sembol olan kalathos⁵¹ tahıl, meyve gibi ürünlerinin üretimini de sembolize etmektedir.

⁴⁰ MAMA XI, 1957: 204.

⁴¹ Harf yük: 2.9 cm.

⁴² Zgusta 1964, 473-475.

⁴³ Detaylı bilgi için bkz. MAMA VII, 1956: 541; MAMA I 1928: 336.

⁴⁴ Pfuhl – Möbius, 1977: 125.

⁴⁵ MAMA VII, 1956: Lev. 22, Nr. 329, 343.

⁴⁶ Fıratlı, 1965: 311.

⁴⁷ Roma Dönemi sonuna ait eserlerde masalar genelde şematik bir form göstermekte olup daha çok kazıma çizgiler ile gösterilir (Fıratlı, 1965: 312).

⁴⁸ Pfuhl – Möbius, 1977: 363; 1979: 364.

⁴⁹ Fıratlı, 1965: 298, No. 35,37,84,170-172,179,191,193,217,251.

⁵⁰ Newbold, 1925: 365; Wujewski, 1991: 13-15.

⁵¹ Wujewski, 1991: 14.

Çeşmelisebil stelleri form olarak MS 2. yüzyılın sonu 3. yüzyılın ortalarına tarihlenen dağlık Phrygia stellerinin⁵² tüm özelliklerini taşımaktadır. Örneğin Ladik'ten ele geçen üçgen alınlıklı mezar stellerinin⁵³ plaster sütunlarla sınırlandırılmış gövde şekli, bu gövde üzerinde yer alan yazıt, objeler, sütun başlıkları üzerine oturan üçgen alınlık ve içinde yer alan figürler benzer yönler olarak görülmektedir. Kadınhanı'nda ele geçen stel buluntuları⁵⁴ kıyaslayacağımız bir diğer örnek olarak karşımıza çıkmaktadır. Plaster sütunlarla çerçevelenmiş bir gövde yapısı ve üzerine oturan üçgen alınlık formu çalışmaya konu olan stellerle örtüşmektedir. Manes ve Lole Steliyle özellikle karşılaştırma yapacağımız örnekler Lykaonia buluntulu stellerde karşımıza çıkmaktadır. Konya Arkeoloji Müzesi'nde sergilenen Roma İmparatorluk Dönemi'ne (MS 2-3. yüzyıl) ait Lykaonia kökenli stellerin⁵⁵ form yapısı, palmet bezemeli tepe akroterleri ve bu akroterler arasında yer alan filiz bezemeleri, Çeşmelisebil stellerinin form ve bitkisel bezemeleriyle aynı özelliği göstermektedir. Benzer bir diğer stel örneği yine (MS 2-3. yüzyıl) Konya Arkeoloji Müzesi'nde sergilenen mezar stelleri arasında görülmektedir⁵⁶. Üçgen alınlık üzerinde görülen tepe ve köşe akroterler ve aralarında görülen sarmal filiz bezemeleri, üçgen alınlık içerisinde görülen karı koca çiftlerinin ikonografik ve stilistik durumu, figürlerin sağ ve sol kenarlarındaki orak, iğ ve öreke gibi eşya tasvirleri Çeşmelisebil stel örneğiyle yakınlık gösterir.

Çalışmaya konu olan her iki stelde üçgen alınlık içerisinde tasvir alanında ayakta ve cepheden işlenen Palliatus tipindeki figürler MS 2-3. yüzyıla tarihlenen Roma İmparatorluk Dönemi mezar stellerinde yaygın olarak işlenmektedir⁵⁷. Stilistik olarak benzer örneklerle daha çok Dağlık Phrygia⁵⁸, İsaoria⁵⁹ ve Lykaonia⁶⁰ Bölgesinde rastlamaktayız. Örneklerden ilki İsaoria buluntusu mezar stellerinde görülen Palliatus tipindeki figürlerdir⁶¹. Alçak kabartma olarak işlenen figürlerin duruşları, şematize işlenen giysi kıvrımları, bacaklardaki hareket yoksunluğu, saçların peruk şeklinde baş üzerinde görülmesi gibi yönleriyle çalışmaya konu olan stelle yakınlık göstermektedir. Konya Arkeoloji Müzesi'nde korunan⁶² Lykonian kökenli mezar stelleri üzerinde görülen figürler ile özellikle Dağlık Phrygia Bölgesinde üçgen alınlık içerisinde yer alan stel figürleri⁶³ de duruş, giysi kıvrımlarının yüzeyselliği ve yüz fizyonomisi olarak Çeşmelisebil stellerindeki figürlerin birebir stilistik özelliklerini yansıtmaktadır.

⁵² MAMA I, 1928: No. 36-37,45,101,113,145,

⁵³ Pfuhl – Möbius, 1977: 186, Taf. 101, Nr. 668; MAMA I, 1928: No. 36-37,45,101; MAMA VII, 1956: No. 81, 318, 378, 518.

⁵⁴ MAMA I, 1928: No. 192,294.

⁵⁵ Ayrıntılı bilgi için bkz. Mclean, 2002: Kat. 108, Fig. 109; Kat. 113, Fig. 116; Kat. 146, Fig. 159; Kat. 150, Fig. 165; Kat. 164, Fig. 184; Kat. 176, Fig. 202.

⁵⁶ Mclean, 2002: Kat.164, Fig. 184.

⁵⁷ Şahin, 2000: 71.

⁵⁸ Karşılaştırma örnekleri için bkz. MAMA VII, 1956: No. 37, 52, 63, 46; Pfuhl – Möbius, 1977: Taf. 101, Nr. 668.

⁵⁹ İsaoria örnekleri için bkz. Pfuhl – Möbius, 1977: Taf. 95, Nr. 601-602.

⁶⁰ Mclean, 2002: Kat. 136, Fig. 149; Kat. 164, Fig. 184.

⁶¹ Pfuhl – Möbius, 1977: Taf. 95, Nr. 601-602.

⁶² Mclean, 2002: Kat.113, Fig. 116-117.

⁶³ MAMA VII, 1956: No. 37, 52, 63, 46; Pfuhl – Möbius, 1977: Taf. 101, Nr. 668.

Manes ve Lole stelinde akroterler arasında kalan sarmal filiz bezemelerine Phrygia⁶⁴ ve Lykaonia⁶⁵ Bölgesindeki MS 2-3. yüzyıla tarihlenen mezar stellerinde çok sık rastlanmaktadır. Başaran'a göre⁶⁶ akroterler arasından çıkan ince çiçekli sarmal filiz bezemeleri MS 135'ten itibaren gelişir ve kıvrılarak mimari yapılar üzerinde ilerler. Lochman⁶⁷, sarmal filiz tasvirini MS 190'dan sonra görülen ranke (kıvrık dal) bezemesinin daha stilize hali olarak değerlendirmiştir. Bu bağlamda, Manes ve Lole stelinde görülen sarmal filiz tasviri stilize olarak ranke bezemesine dönüşmüş olması MS 190'dan hemen sonraki bir tarihe işaret etmektedir. Manes ve Lole stelinde palmet formlu tepe ve köşe akroterleri stilistik olarak değerlendirildiğinde MS 2. yüzyılın sonlarından MS 3. yüzyılın ortalarına kadar görülen palmet formlu akroterler grubuna dahil edilmektedir⁶⁸. Köşe akroterlerinin yarım palmet formunu oluşturan dallarının kalın, tepe akroterinin dallarının ise kavisli bir biçim alması MS 2. yüzyılın ortalarından itibaren gelişen bir stilistik uygulamadır⁶⁹.

Değerlendirme ve Sonuç

Çalışma bölgesini kapsayan Konya ili Çeşmelisebil Mahallesi, Antik Dönemde idari sınırları sık sık değişiklik göstermektedir. Kültürel değerler açısından zengin olan bölgelerin idari hakimiyeti altında kaldığını sanatsal ürünlerine bu tavrı yansıtmasıyla anlaşılabilir. Çünkü tarihi süreç içerisinde oluşan ekonomik ve siyasi olaylar ölü gömme geleneğine etki yapmış olmalıdır. Örneğin bölgenin kuzey kesiminde yer alan Eskişehir, Afyon çevresindeki nekropollerde Dağlık Phrygia etkileri belirgin olarak görülürken daha güneyde yer alan çalışma bölgemizde bu etkinin azaldığı izlenmektedir. Konya kuzeyinde belirgin olarak görülebilen Dağlık Phrygia özellikleri Çeşmelisebil örneklerinde yerel ve diğer bölge etkilerinin (Lykaonia) karışımı şeklinde ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla eserlerin ikonografik ve stilistik katkısıyla aynı dönemlerde yoğun ilişki içerisine girmiş oldukları teyit edilmiştir.

Çeşmelisebil mahallesi topoğrafik yapısına paralel olarak kuzey kesimlerine göre daha çok düzlük alanlardan oluşmaktadır. Dağlık alanların veya kaya yapılarının azlığından mezar inşa etmeye uygun olmadığı bu sebepten ötürü sunak ve mezar stelli ölü gömme geleneğinin daha çok tercih edildiği anlaşılmıştır.

Eserlerde tespit edilen yazıtların da işaret ettiği gibi bölgede Roma Döneminde ölü kültürünün önemli bir yer edinmeye başladığını anlamaktayız. Yazıtların yanında eserler üzerindeki kalathos, iğ, öreke, bağ bıçağı gibi tasvirler sayesinde bölge insanlarının günlük yaşamlarına ait alışkanlıklarını saptayabiliriz. Tüm bu veriler ışığında bölgenin sosyal, ekonomik ve dini yapısının Roma Dönemi ölü kültüründe önemli bir yere sahip olduğu anlaşılmaktadır.

⁶⁴ Karşılaştırma örnekleri için bkz. MAMA I, 1928: No. 15,29,32,36,45,96,101,192; MAMA VII, 1956: No. 14, 37,52,63,69.

⁶⁵ Mclean, 2002: Kat. 146, Fig. 159; Kat. 150, Fig. 165; Kat. 164, Fig. 184.

⁶⁶ Başaran, 1995: 65-69.

⁶⁷ Lochman, 2003: 79.

⁶⁸ Lochman, 2003: 79.

⁶⁹ Lochman, 2003: 79.

Eserlerde geleneksel bir taşra üslubu karşımıza çıkmaktadır. Eserlerin alınlık ve gövdesinde karşımıza çıkan gerek kabartma gerekse bezemelerin özensiz bir şekilde şematize işlenmesi ve yüzeysel kabartma durumu taşra özelliği olarak görülmektedir. Bu taşra üslubuyla da işlenen eserlerin gezici ustalar tarafından yapıldığı düşünülmektedir⁷⁰.

Kaynakça

- ABAY, N., 2016. “Konya Koyunoğlu Müzesinde Roma Dönemine Ait İki Stel”, *SEFAD*, 35, ss. 329-342.
- BAHAR, H., 2014. “İlk Çağda Sarayönü” Tarih, Kültür, Sanat, Turizm ve Tarım Açısından Uluslararası Sarayönü Sempozyumu Bildiri Kitabı, *Konya Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Yayınları*, ss. 1-26.
- BAŞARAN, C., 1995. *Anadolu Mimari Bezemeleri Roma Çağı Lotus-Palmet Ögesi*, Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Yayını, Erzurum.
- BELKE, K. – RESTLE, M., 1984. *Galatien und Lykaonien*, Tabula Imperii Byzantini, Verlag Der Österreichischen Akademie Der Wissenschaften, Wien.
- COULTON, J.J., 2005. “Pedestals as Altar in Roma”, *Asia Minor Anatolian Studies*, 55, ss.127-157.
- DELEMEN, İ., 1993. *Anadolu’da Atlı Tanrılar. Lykia, Pisidia, Lykaonia, Isauria, Phrygia, Lydia ve Karia Bölgelerinde Taş Eserler Üzerine Bir İnceleme*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, *Yayınlanmamış Doktora Tezi*, İstanbul.
- DELEMEN, İ., 1999. “Anatolian Rider-Gods Anatolian Rider-Gods: a study on stone finds from the Regions of Lycia, Pisidia, Isauria, Lycaonia, Phrygia, Lydia and Caria in The Late Roman Period”, *Asia Minor Studien*, 35, Bonn.
- FIRATLI, N., 1965. “İstanbul’un Yunan ve Roma Mezar Stelleri”, *Bellekten*, XXIX /114, ss. 263-328.
- HORSLEY., G.H.R., 2007. *The Greek and Latin Inscriptions in the Burdur Archaeological Museum. Regional Epigraphic Catalogues of Asia Minor 5. British Institute of Archaeology at Ankara. Monographs, 34*, The British Institute of Archaeology at Ankara.
- HUBNER, S., 2003. *Spiegel und Soziale Gestaltungskraft alltäglicher Lebenswelt: Der Kult des Men in Lydien und Phrygien*, (ed. E. Schwertheim ve E. Winter) Religion und Region. Götter und Kulte aus dem östlichen Mittelmeerraum, *Asia Minor Studien* (45), Bonn, 179-200.
- KARACA, E., 2012. *Allianoi’dea Bulunmuş Kemik Ağırşak ve Örekeler, İsmail Fazlıoğlu Anı Kitabı*, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınları, No.3, ss.133-138, Edirne.

⁷⁰ Yılmaz, 2005: 45.

- KARAYAKA, N., 2007. *Hellenistik ve Roma Döneminde Pisidia Tanrıları*, Ege Yayınları, İstanbul.
- KELP, U., 2015. *Grabdenkmal und lokale Identität: ein Bild der Landschaft Phrygien*, Asia Minor Studien 74, Kelp, Ute.
- KOCH, G., 2001. *Roma İmparatorluk Dönemi Lahitleri*, Çev.: Z. Zühre İlkelen, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul.
- KRETSCHMER, P., 1896. *Einleitung in die Geschichte der Griechischen Sprache*, Göttingen, Vandenhoech.
- KURT, M., 2014. "Hellenistik ve Roma Dönemlerinde Sarayönü ve Çevresi" *Tarih, Kültür, Sanat, Turizm ve Tarım Açısından Uluslararası Sarayönü Sempozyumu Bildiri Kitabı*, Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Yayınları, Konya, ss. 27-44.
- LOCHMAN, T., 2003. *Grab und Votivreliefs aus Phrygien*, Art Print, Basel.
- MALAY, H., 1987. *Epigrafi*, Ege Üniversitesi Basımevi, İzmir.
- MAMA I, 1928. "Monumenta Asiae Minoris Antiqua", Ed. Calder, W. M, The Manchester University Press, London.
- MAMA VII, 1956. "Monuments from Eastern Phrygia", Ed. Calder, W.M., The Manchester University Press, London.
- MAMA XI, 1957. Monumenta Asiae Minoris Antiqua. Kaynak: <http://mama.csad.ox.ac.uk/monuments/MAMA-XI-204.html>.
- MCLEAN, B.H., 2002. *Greek and Latin Inscriptions In The Konya Archaeological Museum*, Ankara: British Institute of Archaeology.
- MITCHELL, S., 1993. *Anatolia Land, Men, and Gods in Asia Minor*, Vol I: The Celts in Anatolia and the Impact of Roman Rule, Clarendon Press: Oxford.
- NEWBOLD, R., 1925. "The Eagle and the Basket on the Chalice of Antioch", *America: American Journal of Archaeology*, 29, ss. 357-380.
- ÖZCAN, F., 2014. "Isparta Müzesi'nden Yerel Stilde Bazı Roma Dönemi Mezar Stelleri", *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 32, ss. 143-154.
- PFUHL, E. – MOBIUS, H., 1977. *Die Ostgriechischen Grabreliefs*, I. Mainz: Verlag Philipp von Zabern.
- PFUHL, E. – MOBIUS, H., 1979. *Die Ostgriechischen Grabrelief: Textband II*, Mainz: Verlag Phillip von Zabern.
- PTOLEMY, 1843. *Geographikes Hyphegeseos* (Geographika), Yay. Haz.:C. F. A. Nobbe, Lipsiae.
- RAMSAY, A. M., 1906. "Isaurian And East-Phrygian Art In The Third And Fourth Centuries After Christ", *Studies in the History and Art of the Eastern Provinces of the Roman Empire*, Ed.: W. M. Ramsay, Aberdeen, ss. 3-92.

- ROBERT, L., 1946. “Un dieu Anatolien: Kakasbos”, *Hellenica III*, ss. 38-73.
- SEVİN, V., 2001. *Anadolu'nun Tarihi Coğrafyası I*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.
- SEVGÜL, Ç. C., 2019. “Eşyanın Cinsiyeti: Hitit Ritüellerinde Kadın”, *TUBA-AR/24*, İstanbul, ss. 74-89.
- STRABON,, 2000. *Geographika, Antik Anadolu Coğrafyası (Kitap XII-XIII-XIV)*, Çev.: Prof. Dr. Adnan Pekman, Arkeoloji Sanat Yayınları, İstanbul.
- ŞAHİN, M., 2000. *Miletopolis Kökenli Figürlü Mezar Stelleri ve Adak Levhaları*, TTK Basımevi, Ankara.
- TALLON, P., 2015. *Cult in Pisidia Religious Practice in Southwestern Asia Minor from Alexander the Great to the Rise of Christianity*, Brepols, Belgium.
- TOSUN, M., 2014. *Fethiye Müzesi'ndeki Atlı Tasvirli Adak Stelleri*, Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Muğla.
- VOLLING, E., 2011. “Spinnen. B. Archäologisch”, *Reallexikon der Assyriologie*, 13, ss. 3-5.
- WAETZOLDT, H., 2011. “Spinnen. A. Philologisch”, *Reallexikon der Assyriologie*, 13, ss. 1-3.
- WUJEWSKI, T. 1991. *Anatolian Sepulchral Stelae in Roman Times*: Poznań Uniwersytet im.
- YILMAZ, M., 2005. *Bozkır Çevresinin (Hadim-Ahırlı-Yalıhüyük) Antik ve Tarihi Eserleri*, Selçuk Üniversitesi Basımevi, Konya.
- ZGUSTA, L., 1964. *Kleinasiatische Personennamen*, Prague.
- ZWICKER, J., 1947. *Paulys Realencyclopädie der classischen Altertumswissenschaft, RE II A, I*, Metzler, Stuttgart

Ekler

Figür 1: Mezar Sunağından Genel Görünüm ve Çizim

Figür 2: Yazıt ve Figür Detayı

464
OANNES
4 (2)

Figür 3: Mezar Stelinden Genel Görünüm ve Çizim

Figür 4: Yazıt ve Bezeme Detayı

Figür 5: Mezar Stelinden Genel Görünüm ve Çizim

465
OANNES
4 (2)

Figür 6: Yazıt ve Figür Detayı.